

Date: 23rd December-2024

ONA TILI FANINI KASB TA'LIM MAKTABLARIDA O'QITISHNING
ISTIQBOLLI USULLAR

Ashurova Oftobxon Xoshimovna

ona tili va adabiyot o'qituvchisi, Farg'ona kasb-hunar maktabi

Ismoilova Madina Rashid qizi

ona tili va adabiyot o'qituvchisi, Farg'ona kasb-hunar maktabi

Luqmonova Yoqutxon Shavkatjon qizi

ona tili va adabiyot o'qituvchisi, Farg'ona kasb-hunar maktabi

Abdurahmonov Sardorbek

ona tili o'qituvchisi, Farg'ona kasb-hunar maktabi

Ona tilini o'rgatishda interfaol metodlar, masalan, guruhli ishlash, muhokama, rolli o'yinlar, "mashq qilish" kabi metodlar samarali bo'lishi mumkin. Bu usullar talabalarni faollashtiradi, muloqot qilishga rag'batlantiradi va tilni amaliyotda qo'llashni osonlashtiradi. Ona tili fanini kasb-hunar ta'limi maktablarida o'qitishda interfaol usullardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. Interfaol usullar o'quvchilarni o'qitish jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish, ularda tahliliy fikrlash, ijodkorlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Quyida ona tili fanida qo'llash mumkin bo'lgan asosiy interfaol usulning "Jamo bo'lib o'rganish" (Collaborative Learning) haqida to'htalmoqchimiz.

Jamo bo'lib o'rganish" (Collaborative Learning)

Bu usulda o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda ma'lum bir masala ustida ishlaydilar. Masalan, guruhlar ona tili grammatikasi yoki adabiyoti bo'yicha o'z loyihalarini yaratishi mumkin. Har bir guruh o'z natijalarini taqdim etadi, bu esa hamkorlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. **Jamo bo'lib o'rganish (Collaborative Learning)** – bu ta'lim jarayonida samarali usullardan biri bo'lib, o'quvchilarning bilim olish jarayonida birgalikda ishlashiga asoslanadi. Bu usulda o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linadi va birgalikda bir maqsad sari harakat qiladi.

Ushbu yondashuv quyidagi afzalliklarga ega;

1. **Faol ishtirok va muhokama jarayoni.** Har bir guruh a'zosi o'z fikrlarini bildiradi, muammolarni birgalikda hal qiladi va shaxsiy tajribasi bilan o'rtoqlashadi. Bu esa o'quvchilarda kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

2. **Mas'uliyatni bo'lishish.** Har bir guruh a'zosi ma'lum vazifa yoki rollarni bajaradi. Bu mas'uliyat hissini oshiradi va o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini shakllantiradi.

3. **Ijodiy fikrlashni rivojlantirish.** Guruhda ishlash jarayonida o'quvchilar bir-birlarining g'oyalarini tinglab, ularni rivojlantiradi. Bu yangi yechimlar va ijodiy loyihalar yaratishga imkon beradi.

Date: 23rdDecember-2024

4. **Turli yondashuvlarni o'rganish.** Har bir o'quvchining masalaga nisbatan o'z yondashuvi bo'ladi. Guruh ichida turli nuqtai nazarlarni muhokama qilish orqali o'quvchilar turli xil fikrlash usullarini o'rganadi.

5. **Jamoaviy ishlashni o'rgatadi.** Jamoa bo'lib ishlash orqali o'quvchilar kelgusida professional muhitda jamoaviy hamkorlik qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni egallaydi.

6. **Natijalarni baham ko'rish.** Loyihalarni taqdim qilish jarayonida o'quvchilar o'z natijalarini o'rtoqlashadi, boshqa guruhlarining ishlari bilan tanishadi va konstruktiv tahlil qiladi. Bu esa ta'lim jarayonini yanada boyitadi.

Dars jarayonlarini amalga oshirish usullari sifatida quyidagilarni atavsiya qilamiz. Guruhli muhokama: Masalan, ona tili grammatikasi yoki adabiyotdan biror mavzuni o'z ichiga olgan muammolar ustida ishlash. Guruhli muhokama qilish uchun qiziqarli va o'qituvchi mavzular tanlash, ayniqsa ona tili grammatikasi yoki adabiyot bo'yicha, ishtirokchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va mavzuni chuqurroq o'rganishga yordam beradi. Quyida grammatik va adabiy muhokama uchun bir nechta misollar keltirilgan: **Grammatikaga oid muhokama mavzulari. "Imlo qoidalaridagi murakkabliklar va ularni yodlashning samarali usullari"** Qaysi qoidalar ko'p xatolarga olib keladi? Buni bartaraf etish uchun qanday usullarni taklif qilish mumkin?

"So'z yasalishi va uning usullari" So'z yasalishi qanday tilda so'z boyligini oshirishga yordam beradi? Yangi so'zlar yasashning qaysi usuli zamonaviy o'zbek tilida keng tarqalgan?

"Ona tili so'z turkumlarining o'ziga xosliklari" Qaysi so'z turkumi boshqa til grammatikasiga nisbatan o'ziga xos? Bu o'ziga xoslikni qanday tushuntirish mumkin?

Adabiyotga oid muhokama mavzulari:

"O'zbek adabiyotida milliy qadriyatlar tasviri" Qaysi adiblarning asarlarida milliy qadriyatlar eng yorqin ifodalangan? Ushbu qadriyatlarni hozirgi zamon bilan solishtirish mumkinmi?

"O'zbek she'riyatida ramz va timsollarning ahamiyati" Mashhur shoirlarning qaysi she'rlari ramziy ma'noga ega? Ramzlar asarning ta'sirchanligini qanchalik oshiradi?

"Realizm va romantizm: qaysi yo'nalish bugungi kunda dolzarb?" Ushbu ikki yo'nalishni o'zbek adabiyotining namunalari orqali muhokama qilish. Zamonaviy asarlarning qaysi biri realizm yoki romantizm ruhida yozilgan?

Xulosa: Ona tili grammatikasi va adabiyotga oid mavzular ustida guruhli muhokama qilish darsning sifatini oshiradi. Bunday faoliyat ishtirokchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirib, ona tili va adabiyotni chuqurroq tushunishga xizmat qiladi. Bu orqali til va adabiyotning jamiyat hayotidagi o'rnini haqida muhim xulosalarga kelish mumkin.

